

MILLÎ EĞİTİM ŞÛRALARI VE ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ

TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI

1. Millî Eğitim Şûralarında özel yetenekli çocukların eğitimi

Türk eğitim sistemine en geniş anlamda yön vermek amacıyla görüş ve önerilerin sunulup tartışıldığı ve oluşumu ile çalışma usûl ve esasları yönetmelikle düzenlenen Millî Eğitim Şûraları, Bakanlığın en yüksek “danuşma” kuruludur (652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK, Madde 29). Şûralar, Türk millî eğitim sistemini geliştirmek, niteliğini yükseltmek için eğitim ve öğretimle ilgili konuları tetkik eder; tavsiye niteliğinde kararlar alır (Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği, Madde 5). Millî Eğitim Şûraları, eğitimle ilgili paydaşların yanı sıra kamu kurum temsilcileri, yerel yönetim temsilcileri, sivil toplum örgütleri, sendikalar ve yabancı uzmanların katılımcı olarak gündem konularına veya eğitimin genel sorunlarına çözümler aradığı demokratik bir yapıya sahiptir. Günümüze kadar farklı aralıklarla 19 kez toplanan Millî Eğitim Şûralarında, Şûraların yapıldıkları dönemin eğitim politikaları ile ilgili hemen hemen her konu görüşülmüştür. Eğitim tarihimizde çok tartışılan temel bazı değişikliklerin geçmişine bakıldığında uzun süre önce Millî Eğitim Şûralarında tartışıldıkları ve haklarında tavsiye kararları alındığı görülecektir.

Eğitimin önemli bileşenlerinden biri olan rehberlik hizmetlerinin kapsamı ve eğitim sistemimizdeki uygulamalarının nasıl olacağı konusu birçok defa şûralarda görüşülmüş ve bu konularda tavsiye kararları alınmıştır. Rehberlik kavramına ilk defa açıkça yer verilen ve rehberlik hizmetlerinin okullardaki uygulamalarının nasıl olacağına dair tavsiye kararları alınmış ilk şûra 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’na da kaynaklık eden Sekizinci Millî Eğitim Şûrasıdır. Rehberlik kavramının bir alt bileşeni olan “üstün veya özel yeteneklilerin eğitimi” ile ilgili olarak ilk tavsiye kararının ise 18-22 Haziran 1988 tarihinde yapılan XII. Millî Eğitim Şûrasında alındığı görülmektedir. Şûrada bu konuda iki karar alınmıştır:

- Zekâ seviyesi yüksek çocuklar için özel sınıfların açılması ve özel eğitime muhtaç çocukların eğitimine önem verilmesi,
- Fen Liselerinde; kuruluş amaçlarının gerçekleştirilmesi yanında, özel yetenekli ve üstün zekâlı çocukların eğitimine imkân sağlamak üzere, özel programların uygulanması ve öğretmen, donatım ve alt yapı imkânları tamamlanmadan yeni Fen Liselerinin açılmaması (MEB, 1991).

Millî Eğitim Şûraları ve Öğretim Programlarında Özel Yetenekli Çocukların Eğitimi ◆

13-17 Kasım 2006 tarihlerinde düzenlenen 17. Millî Eğitim Şûrası'nda da bu konu ele alınmıştır. Alınan tavsiye kararları şunlardır:

- Üstün zekâlı çocukların eğitimi ve istihdamı konularında politikalar oluşturulmalıdır.
- Üstün zekâlı çocukların eğitimleri, üniversitelerce açılacak sertifika programlarını bitiren öğretmenlerce yapılmalıdır.
- Üstün zekâlı öğrencilerin eğitimi için madalyon okullar, cazibe merkezi olacak araştırma birimleri vb. kurumlar açılmalı, bu kurumlara gidecek öğrencilerin aileleri maddi olarak desteklenmelidir.
- Bilim ve sanat merkezlerine öğretmen seçiminde fen lisesi ve Anadolu lisesindeki öğretmen seçimine benzer kriterler getirilmelidir.
- İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında üstün zekâlı çocukların kendi hızlarında ilerlemelerine fırsat sağlanmalıdır.
- TÜBİTAK, Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversitelerin iş birliği ile üstün yetenekli öğrencilerin eğitimi konusunda yaz-kış kampları, bilim danışmanlığı vb. etkinliklerin düzenlenmesinde iş birliği yapılmalıdır.
- Anadolu güzel sanatlar lisesi ve spor lisesi vb. ortaöğretim kurumlarına öğrenci alımı, yetenek ağırlıklı iki kademeli sınavla yapılmalıdır.
- Bilim ve sanat merkezlerinde öğrencilerce yapılan etkinlik ve projeler, okul/kurumlarında kredilendirilmelidir (MEB, 2006).

Bir sonraki şûra olan ve 1-5 Kasım 2010 tarihleri arasında düzenlenen 18. Millî Eğitim Şûrası'nda ise aşağıdaki tavsiye kararları kabul edilmiştir.

- Bilim ve sanat merkezlerine atanacak öğretmenler ile özel eğitim gerektiren öğrencilerin yetiştirilmesinde görev alacak öğretmenler, özel eğitim ve üstün zekâlılar stratejileri konusunda yeterli düzeyde eğitimden geçirilmeli ve bu eğitim, eğitim bilimleri ile özel eğitim bölümü öğretim elemanları tarafından verilmelidir.
- Bilim ve sanat merkezleri, ortaöğretim düzeyinde de yaygınlaştırılmalı, bilimin yanında sanatta da üstün yetenekli öğrencilere hitap edecek şekilde düzenlenmeli, bu okullara özgü tip projeli binalar yapılmalı, araştırma ve bilimsel proje çalışmalarının yapılacağı eğitim ortamları ve donanımları üst düzeye getirilmelidir.
- Üstün yetenekli ve/veya üstün zekâlı çocuklarımızın yetenek ve istidatlarına göre programlanmış ve planlanmış özel eğitim okulları açılmalıdır.

◆ Teftiş Kurulu Başkanlığı

- Rehberlik ve tanılama hizmetlerinde özel önem arz eden üstün yetenekli ve/veya üstün zekâlı çocukların tespitine yönelik geçerli ve güvenilir tanılama araçları geliştirilmelidir.
- Normal eğitim yapan sosyal bilimler, fen ve Anadolu liseleri gibi ortaöğretim kurumlarında 45 dakika olan ders saatleri, spor, sanat ve beceri eğitimine daha fazla zaman ayrılması için 40 dakika olarak düzenlenmelidir.
- İki farklı disiplin anlayışı olan güzel sanatlar lisesi ve spor liseleri ayrı okullar olarak faaliyet göstermeli ya da aynı isim altında farklı binalarda faaliyet gösterme zorunluluğu olan bir yapıya dönüştürülmelidir.
- Güzel sanatlar eğitiminde üniversiteler düzeyinde gözlenen ve farklı yapılanmalardan kaynaklanan dağınıklık YÖK aracılığıyla giderilmelidir.
- Genel sanat eğitimi alanına öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin programları, öğretmenin görev yapacağı ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarının amaçları göz önünde bulundurularak alan dersleri artırılacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.
- Güzel sanatlar ve spor liselerine alınacak alan öğretmeninin seçimi uzman jüri üyeleri tarafından yapılmalı ve devlet konservatuarı mezunlarının çalgı dersi öğretmeni olabilmeleri için gerekli düzenleme yapılmalıdır.
- “Sanat İnsanı Yetiştirme Projesi” hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır.
- Sanat eğitimi öğretmenlerinin niteliklerinin artırılması amacıyla, periyodik olarak hizmet içi eğitim faaliyetlerine alınmaları sağlanmalıdır.
- Üst düzeyde sportif başarıya ulaşmak için yetenekli öğrenciler erken yaşta tespit edilerek bu öğrencilere ait bilgiler oluşturulacak merkezi bilgi sistemine işlenip takip edilmeli, il/ilçelerde bu sporcularla ilgili ortak eğitim planları hazırlanmalıdır.
- Yönlendirme süreçlerinde, gözlem sonuçlarıyla birlikte çeşitli performans değerlendirme araçları ve yetenek testleri dâhil olmak üzere psikolojik ölçme araçlarından etkin bir şekilde yararlanılmalıdır (MEB, 2011).

2. Öğretim Programlarında Özel Yetenekli Çocukların Eğitimi

Kurulumuzun 14/05/1952 tarihli ve 52 sayılı kararıyla özel eğitim ve öğretime muhtaç çocukların eğitim ve öğretimi için uzman öğretmenlerin yetiştirilmesine yönelik Gazi Eğitim Enstitüsü bünyesinde müstakil bir açılmasına karar verilmiştir. 24/07/1952 tarihli ve 157 sayılı kararıyla da açılan bu bölümün öğretim programına muvafakat verilmiştir. Bu karar ekinde yer alan program içeriğinde üstün yeteneklilerin de bulunduğu özel eğitimi ihtiyacı olan bireylere uygulanacak olan ders içerikleri ve staj eğitimi yer almaktadır.

30/06/2002 tarihinde İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü ile İstanbul Üniversitesi arasında imzalanan işbirliği protokolü kapsamında Fatih Beyazıt Ford Otosan İlköğretim Okulu'nda 6-14 yaş grubundaki üstün zekalı çocukları eğitimine yönelik açılan sınıflarda okutulmak üzere hazırlanan ve Başkanlığımıza sunulan "Yaratıcı Düşünme" , "Duygusal ve Sosyal Gelişim" ve "Düşünme Becerileri" dersi öğretim programları Kurulumuzun 04/06/2012 tarihli ve 55-56-57 sayılı kararlarıyla kabul edilmiştir.

Kaynakça

- Millî Eğitim Bakanlığı. (1991). 12. Millî Eğitim Şûrası (Çalışma programı, raporlar, konuşmalar). İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2006). 17. Millî Eğitim Şûrası (Raporlar, görüşmeler ve kararlar). Ankara: MEB Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2011). 18. Millî Eğitim Şûrası Eğitimde 2023 Vizyonu (Raporlar, görüşmeler ve kararlar). Ankara: MEB Yayınları.
- Resmi Gazete. (2014). Millî Eğitim Şûrası Yönetmeliği. Sayı: 29054. Ankara. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140708-4.htm> Erişim tarihi: 10.03.2018.
- Resmi Gazete. (2011) 652 sayılı Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK. Sayı: 28054. Ankara. <http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/09/20110914.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/09/20110914.htm> Erişim tarihi: 10.03.2018.